

Margareta Mureșan:

ÎN VIS REZOLV DE OBICEI O ÎNTRERUPTĂ...

Am început interviul cu marea maestră Margareta Mureșan nu cu o întrebare ci cu o... glumă. I-am povestit o glumă răutăcioasă făcută pe vremuri de bărbați: „De ce șahistele de performanță nu sînt frumoase? Pentru că jucătoarele frumoase nu au timp de șah...”

— O glumă, am zis, care nici măcar nu pornește de la realitate. Ca să-ți dai seama că situația e cu totul alta e suficient să privești la membrele echipei noastre naționale, inclusiv, bineînțeles, la Margareta Mureșan...

— Mulțumesc. Mi-amintesc cînd am început să joc șah... Eu zic că eram destul de drăguță, cu codițe, și lumea spunea: „Ce joci tu șah? Nu-i pentru tine. Fetele frumoase nu joacă șah...” Ambiția a fost însă mai mare...

— De ce marea majoritate a celor ce joacă șah sînt bărbați?

— Tradiția șahistă a început prin gîndirea bărbaților. Femeile s-au lansat în acest joc abia în secolul nostru. Primul campionat mondial în 1927. Campioană, Vera Menckik. În toate ramurile de sport femeile au fost solicitate mai tirziu decît bărbații.

— Există sporturi în care recordurile mondiale feminine încep să se apropie de cele masculine. Cînd credeți că se va ajunge la o asemenea evoluție și în șah?

— Și în șah femeile tind spre un joc bărbătesc. Nona Gaprindașvili a cîștigat titlul de mare maestru și la bărbați. Probabil că și Vera Menckik, în forma ei cea mai bună, a avut forță de mare maestru.

— Dacă unui specialist i s-ar da să analizeze zece partide — cinci jucate de femei și cinci jucate de bărbați — credeți că ar putea fi identificate „partidele feminine”?

— Nu cred că s-ar putea face această deosebire, pentru că șahul feminin a dobî-

dit, să zic așa, rigurozitate matematică iar „romantismul” femeilor a început să dispară. Calculul concret, jocul pozițional tind spre jocul bărbaților. Cînd joacă împotriva femeilor, bărbații se plîng că ei ar fi handicapați. „A juca împotriva unei femei înseamnă a încerca tot timpul să ciștiți”, se plîng ei, uitînd că atunci cînd o femeie participă la un turneu mixt și joacă împotriva a 13 sau 15 jucători pentru ea e mult mai greu de jucat. Bineînțeles, creierul este egal, dar tradiția, faptul că femeia a fost expusă în viață la mai mult stress decît bărbatul — și-au pus amprenta și în evoluția gîndirii șahiste feminine. Oricum, emanciparea feminină în șah e evidentă în zilele noastre.

— Uneori, cînd se vorbește despre concursurile feminine, se spune că rezultatele ar fi în mai mare măsură influențate de hazard decît la bărbați...

— Greșeala este umană. Partide jucate de fete au fost influențate de lapsusuri, de „orbire șahistă”, de mutări mai ciudate. Dar astfel de erori nu sînt specific feminine, nu? E drept că femeile greșesc mai des decît se greșește în întrecerile masculine. Pentru că ele tind mai mult spre o gîndire perfectă, cit mai exactă. Femeile manifestă în general mai mult curaj decît bărbații, riscă, evită „remizele de salon” cu care bărbații se complac. Ne expunem mai mult și din cauza riscului greșim mai mult. Nona Gaprindașvili mi-a povestit că a discutat odată această problemă cu Boris Spasski. Acesta i-a spus: „Voi, femeile, nu știți să vă dozați, nu știți cînd să faceți remiză, nu știți cînd aveți șanse și posibilități de a învinge. Noi, bărbații, sîntem mai precauți și nu riscăm atît de mult...” Eu cred că hazardul de care vorbiți e legat de

spiritul ofensiv.

— Dacă s-ar organiza un turneu mixt cu participarea primilor și primelor șase sau opt jucători și jucătoare din lume, cum credeți că ar arăta clasamentul final?

— Nu cred că vreuna din fete să se claseze în prima jumătate a clasamentului.

— Dar la noi în țară?

— Nu știu, nu m-am gîndit. Să vă fac o mărturisire. Noi, fetele, nu am jucat niciodată în țară partide contra băieților în condiții de concurs normale. Doar blitzuri, partide amicale foarte scurte sau partide de pregătire la clubul „Medicina” din Timișoara...

— Nu știu, nu m-am gîndit. Să vă fac o mărturisire. Noi, fetele, nu am jucat niciodată în țară partide contra băieților în condiții de concurs normale. Doar blitzuri, partide amicale foarte scurte sau partide de pregătire la clubul „Medicina” din Timișoara... De cîrind am participat la două turnee mixte internaționale în străinătate. La primul am făcut 50 la sută, la al doilea am realizat minus 1, în compania foarte puternică a unor jucători cu titluri internaționale. Am jucat bine, dar am avut rețineri în realizarea avantajului. A fost o pregătire fantastică pentru finala feminină.

— Aveți complexe cînd jucați împotriva bărbaților?

— Nu, mai degrabă cînd joc împotriva femeilor!

— Ce nu vă mulțumește în jocul dv.?

— Faptul că vreau să cîștig tot timpul și uneori, poate din cauza acestei dorințe, pierd contactul cu realitatea obiectivă a pieselor și a poziției. Mă preocupă foarte mult problema realizării avantajului material sau tactic. Aici trebuie să mai muncesc.

— În timp ce dormiți vi se întîmplă să visați șah?

— Da, în perioadele cînd joc mult. În timpul viselor rezolv de obicei o partidă întreruptă.

— V-ați gîndit să scrieți o carte de șah?

— Da, am materialul strîns, dar nu divulg titlul...

U. VĂLUREANU